

Asia: VN/24815/2024

Lausuntopyyntö: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ihmisoikeuksia ja ympäristöä koskevasta yritysten huolellisuusveloitteesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Lausuntonne soveltamisalaa ja määritelmiä koskevista ehdotuksista (lain 1 luku)

-

Lausuntonne huolellisuusveloitteen sisältöä koskevista ehdotuksista (lain 2 luku)

-

Lausuntonne yritykselle tehtäviä valituksia ja ilmoituksia koskevista ehdotuksista (lain 3 luku)

-

Lausuntonne valvontaa ja seuraamuksia koskevista ehdotuksista (lain 4 luku)

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi ihmisoikeuksia ja ympäristöä koskevasta yritysten huolellisuusveloitteesta ja siihen liittyviksi laeiksi.

Valvontaviranomainen

Lain valvontatehtävä osoitettaisiin Lupa- ja valvontavirastolle (LVV). Tukes pitää tätä tarkoituksenmukaisena. Tukes pitää säännöskohtaisissa perusteluissa todetusti perusteltuna, että LVV on yritysvastuudirektiivin sisällön kannalta soveltuvin viranomainen nyt kysymyksessä olevaan valvontatehtävään. Tämä on linjassa myös samanaikaisesti lausunnoilla olevan lain pakkotyöllä valmistettujen tuotteiden kiellon valvonnasta ja seuraamuksista, jossa valvontatehtävä niin ikään ehdotetaan keskitettäväksi Lupa- ja valvontavirastoon.

Virka-apua koskeva ehdotus

Ehdotetun lain 69 §:ssä säädettäisiin tarpeellisen virka-avun antamisesta. Kyseisen pykälän perusteluissa todetaan, että valvontaviranomaisena toimiva Lupa- ja valvontavirasto voi tarvita virka-apua sektorikohtaisia huolellisuusveloitteita valvovilta viranomaisilta, kuten Tukesilta. Tukesin

näkemyksen mukaan virka-apua koskevat säännöskohtaiset perustelut jättävät epäselväksi sen, mitä virka-apu käytännössä tarkoittaa. Virka-apua koskevan pykälän perusteluissa huomautetaan nimenomaisesti, että hallintolain 10 §:n mukaan viranomaisen on joka tapauksessa toimivaltansa rajoissa ja asian vaatimassa laajuudessa avustettava toista viranomaista tämän pyynnöstä hallintotehtävän hoitamisessa sekä muutoinkin pyrittävä edistämään viranomaisten välistä yhteistyötä. Tukesin näkemyksen mukaan hallintolain 10 §:ssä säädettyä yhteistyövelvoitetta voidaan pitää riittävänä. Jos virka-avusta säädetään laissa, Tukesin näkemyksen mukaan säännöskohtaisissa perusteluissa on tarpeen selventää ko. lainsäädännön nojalla valvontaviranomaisena toimivalle LVV:lle annettavan virka-avun sisältöä.

Lausuntonne vahingonkorvausta koskevista ehdotuksista (lain 5 luku)

-

Lausuntonne muista ehdotuksista (erinäiset säännökset, liitelait)

-

Lausuntonne ehdotuksen vaikutusten arvioinnista (erityisesti millaisia vaikutuksia näette ehdotuksella olevan ja onko ehdotuksella muita kuin luonnoksessa tunnistettuja vaikutuksia, mitä)

-

Lausuntonne ehdotuksen säätämisympäristystä koskevista perusteluista

-

Muut huomionne ehdotuksesta

Muuta yritysvastuuta koskeva lainsäädäntö ja näitä koskevat valvontatehtävät

Ehdotuksen jaksossa 3.2 kuvataan muuta yritysvastuuta koskevaa lainsäädäntöä. Akkuasetusta koskevassa alajaksossa 3.2.4 mainitaan, että akkuasetuksen mukainen asianmukaisen huolellisuusvelvoitteen noudattamisen valvontatehtävä osoitettiin Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle. Tukes haluaa tässä kohdin muistuttaa, että hallituksen esityksessä eduskunnalle laiksi jätelain muuttamisesta (HE 103/2024 vp, s. 33–34) on todettu Tukesin tehtävistä seuraavaa: ”Jatkovalmistelussa selvitettiin myös vaihtoehtoja asianmukaisen huolellisuuden toimintapolitiikoiden valvontatehtävän hoitamiseksi, jota esitysluonnoksessa oli ehdotettu Tukesille osana akkuasetuksen mukaista markkinavalvontaviranomaisen tehtävien keskittämistä. Työ- ja elinkeinoministeriö tuki ehdotusta selvittää akkuasetuksen asianmukaisen huolellisuuden valvontatehtävän siirtämistä myöhemmin uuden mahdollisesti horisontaalista asianmukaisen huolellisuuden valvontaa toteuttavan valvojan viranomaisen toimivaltaan ja lausunnon kirjoittamishetkellä vielä EU-lainsäätäjien hyväksyttävänä olevan yritysvastuudirektiiviehdotuksen (direktiivi EU/2022/ 0051) valvontatehtävien yhteyteen. Jatkovalmistelussa katsottiin, että ennen kuin uusi valvova viranomainen mahdollisesti aloittaa toimintansa, kaikki akkuasetuksen mukaiset markkinavalvontatehtävät on tarkoituksenmukaista keskittää Tukesille.”

Em. kirjaukseen liittyen Tukes ei pitänyt vuonna 2024 tarkoituksenmukaisena Tukesin nimittämistä valvontaviranomaiseksi akkuasetuksen VII luvussa säädetyn akkuja ja paristoja koskevan asianmukaisen huolellisuuden toimintapolitiikkojen noudattamisvelvoitteen valvontaan. Tukesilla ei

ole kyseiseen tehtävään ennakkollista osaamista eikä riittäviä resursseja. Asianmukaisen huolellisuuden toimintapolitiikkojen noudattamisveloitteen alkamisajankohtaa on siirretty kahdella vuodella, 18.8.2027 asti. Tukes katsoo, että tehtävien siirto Lupa- ja valvontavirastolle olisi nyt ajankohtaista, kun virasto on aloittanut toimintansa. Tukes pitää asiaa esillä, koska sama kirjaus vaikuttaa toistuvan useissa nyt lausuttavana olevissa hallituksen esityksissä, mikä helposti vakiinnuttaa ko. valvonnan asiantilaa, vaikka kyse tulisi edelleen olla väliaikaisesta järjestelystä.

Kuustonen Jaakko
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto

Harinen Henriikka
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto